

EMO'DAN NÜKLEER ENERJİ RAPORU

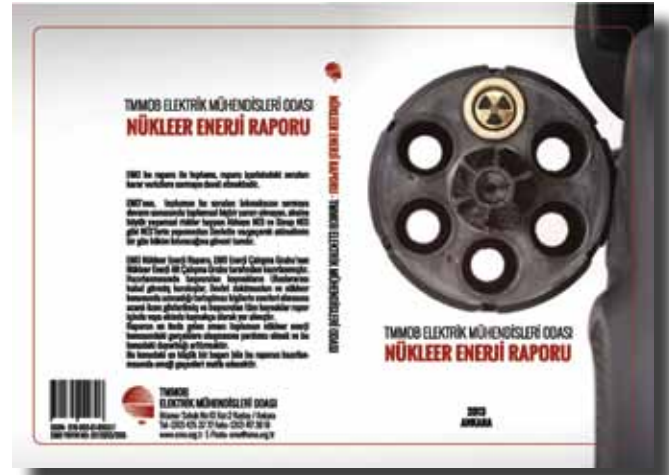
Yılda 47.7 milyar kWh elektrik üretebilecek doğalgazın bedeli karşılığında Akkuyu NES'ten 38.4 milyar kWh elektrik satın alınacaktır. Bu sonuç ile Akkuyu NES'in ithal yakıtta dışa bağımlılığı azalttığını söylemek olanaksızdır. Aksine enerjide dışa bağımlılığı 1.24 kat arttırmaktadır.

EMO Basın- Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 43. Dönem Enerji Çalışma Grubu ve Nükleer Enerji Alt Çalışma Grubu nükleer enerji konusunda yaptığı tespitleri raporlaştırdı. “Nükleer Enerji Raporu 2013” adıyla yayımlanan çalışmada, nükleer enerji konusu tüm detayları ile ele alındı. Raporda, Akkuyu Nükleer Santrali'ne ilişkin maliyet, sigorta, atık, dışa bağımlılık, elektrik talebi ve arzına ilişkin veriler ortaya konularak, nükleer santral kurulmasının pahalı, riskli ve toplumsal maliyeti yüksek bir girişim olduğu gösterildi.

Raporda nükleer santrallara ilişkin teknik bilgiler; ekonomik veriler; dünyada nükleer santralların gelişimi ve durumu; nükleer santral kazaları; TMMOB ve EMO'nun nükleer santrallara ilişkin görüşleri; Türkiye'de nükleer santralların kurulumu için ileri sürülen nedenler; nükleer santral kurulumu adına yapılan anlaşmaların içeriği, nükleer santralların yakıt ve atık sorunu tüm ayrıntıları ile kamuoyunun bilgisine sunuldu.

“Dünyada başka bir ülkenin devlet kuruluşuna kendi topraklarında nükleer santral kurma ve işletme yetkisi veren ilk ülke Türkiye olmuştur” saptamasıyla dikkat çeken raporda, bu duruma ilişkin ayrıntılı değerlendirme şöyle ortaya konuldu:

“Yani bir kaza halinde ölenler Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olacak, etkilenen Türkiye toprağı olacak ancak Akkuyu Nükleer Santrali'nin işletmesinden elde edilecek elektriği Rus devlet şirketi satarak ticari kazanç elde edecektir. Acaba aynı fiyata (12,35 cent/kWh) Rusya'dan elektrik almak isteseydik bu santrali kendi ülkesinde yapıp bize satar mıydı? Dünyada hiç denenmemiş ve kullanılmamış bir teknoloji ile yapılmasına izin verilen ilk nükleer santral Akkuyu olacaktır. Acaba hiç bilinmeyen bu teknoloji üzerindeki denetim nasıl yapılacaktır? Dünyada nükleer yakıt üretmeyen bir ülkede nükleer santral yapılarak dışa bağımlılığın azaltılacağını resmen açıklayan ilk devlet Türkiye Devleti'dir. Acaba nükleer santral yakıtının Türkiye'de nasıl elde edileceği ve nerede üretileceği toplumdan saklanmakta mıdır? Dünyada elektrik üretiminin yaklaşık % 40'ını sağlayan doğalgazı bir ülkeden alıp daha sonra aynı ülkeye nükleer santral yapım yetkisi vererek bu ülkeye olan bağımlılığını azalttığını iddia eden ilk devlet Türkiye Devleti'dir. Acaba iki ayrı Rusya mı vardır? Dünyada geçmiş on yılda ortalama olarak en pahalı elektriği yaklaşık 8,9 cent/kWh bedelle

aldığını ilan eden (bkz. TETAŞ 2012 Yıllık Faaliyet Raporu) ancak 10 yıl sonra nükleer santraldan 12,35 cent/kWh bedelle alacağı elektriği ucuz olduğu için tercih ettiğini söyleyen ilk devlet Türkiye Devleti'dir. Acaba on yıllık öngöründe dünya yakıt fiyatlarında tüm dünyanın görmediğini ve planlamadığını Türkiye Devleti mi görmektedir?”

Uluslararası alanda kabul görmüş kuruluşların çalışmaları, devlet dokümanları ve nükleer konusunda uzmanlığı tartışılmaz kişilerin eserlerinden yararlanılan raporda, dünyada inşaat halinde olan 69 nükleer reaktörün toplam kurulu gücünün 66 bin 831 megavat olduğu, bunun da 28'inin Çin, 11'inin Rusya, 7'sinin ise Hindistan'da bulunduğu kaydedildi. Toplam kurulu gücü 52 bin 950 megavattı bulan 145

Dünyada başka bir ülkenin devlet kuruluşuna kendi topraklarında nükleer santral kurma ve işletme yetkisi veren ilk ülke Türkiye olmuştur.

nükleer reaktörün kalıcı olarak kapatıldığı bilgisi verildi. Raporda, yaşanan nükleer kazalar ayrı bir bölüm altında incelenirken, “Ülkemizde nükleer santral olmadığı halde 1998 yılında INES ölçeğine göre 3. Seviye (ciddi olay) olarak nitelenen İkitelli Olayı meydana gelmiş ve nükleer kaza tarihinde yer almıştır” denildi.

Raporda, 2023 yılı hedef kapasitesi olan 100 bin megavatın yüzde 75 üzerinde lisans dağıtıldığı bilgisi verilerek yapılan şu değerlendirme de dikkat çekti:

“...lisans başvurusu uygun bulunmuş ve inşaat halindeki santrallerin yakıt tipi ve çalışma sürelerine göre yıllık toplam tahmini üretim miktarı ve işletmedeki santrallerin yıllık fiili üretim miktarı toplamının TEİAŞ’ın 2020 öngörüsünün de, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın 2023 öngörüsünün de bir hayli üzerinde olduğu, dolayısıyla 2020 ve 2023 yıllarında Akkuyu NES olmadan enerji ihtiyacının fazlası ile karşılanacağı görülmektedir.”

Raporda yapılan çarpıcı saptamalardan bazıları da şöyle:

- Yılda 47.7 milyar kWh elektrik üretebilecek doğalgazın bedeli karşılığında Akkuyu NES’ten 38.4 milyar kWh elektrik satın alınacaktır. Bu sonuç ile Akkuyu NES’in ithal yakıtta dışa bağımlılığı azalttığını söylemek olanaksızdır. Aksine enerjide dışa bağımlılığı 1.24 kat arttırmaktadır.

- Son yıllarda özellikle güvenlik kriterlerinde yapılan değişiklikler sonucunda nükleer santrallerin yatırım maliyetleri hızla yükselmekte, bunun karşısında yenilenebilir enerji santrallerinin yatırım maliyetleri düşmektedir. İlk yatırım bedellerindeki düşüş trendi böyle devam ederse çok kısa zaman sonra ekonomik kriterlerin de yenilenebilir kaynaklar açısından önemli avantajlar sağlaması beklenmektedir.

- En önemli alıcı olan TETAŞ, Akkuyu NES’ten zorunlu olarak yüksek fiyatlardan elektrik alacağı için ve daha fazla elektriğe de ihtiyacı olmayacağından, diğer kaynaklardan alacağı elektriği kısmak durumunda kalacaktır. Bu durum yenilenebilir kaynaklardan düşük maliyetli elektrik sunumunu kısıtlamakta, dolaylı olarak yenilenebilir enerji yatırımlarına engel teşkil etmektedir.

- 6 Ekim 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan uluslararası anlaşmanın giriş maddesinde iki ülkenin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara atıfta bulunulmuş, uluslararası standart ve yönetmeliklerin geçerliliği taraflarca kabul edilmiştir. Ancak, bu uluslararası anlaşmalara uyulup uyulmadığının hangi uluslararası kuruluş tarafından denetlenmesinin kabul edildiği anlaşmada yer almamaktadır. Bu eksiklik özellikle nükleer güvenlik açısından büyük önem taşımaktadır.

- Nükleer santralin yapım ve işletim dönemlerinin sigortalanması konusu Rus şirketinin sorumluluğuna bırakılmıştır. Ancak sigorta edilmez ise ne yapılacağı belli değildir. Başka ülkelerdeki nükleer santrallarda olduğu gibi Rus şirketi ‘Akkuyu NES’i sigortalayacak şirket bulamadım’ derse ne olacağı belirsizdir.

- Anlaşma, Türkiye ve Rusya hükümetlerinin proje şirketini destekleyeceğini hükme bağlamaktadır. Genelde hükümetler nükleer santral izni verirken yapım firmalarını desteklemezler, aksine çok tehlikeli bir iş yapacakları için nükleer santralin güvenliği açısından her adımı aşırı titizlikle ve özenle atar, her aşamayı titiz bir şekilde incelerler.

- Anlaşmanın 7. Maddesi ile Rus şirketine bedelsiz olarak 2 milyon metrekare kadar bir arazi tahsis edilmiştir.

- Anlaşmada atık yönetiminin ne şekilde olacağı, yakıtların nasıl depo edileceği, eğer başka ülkelere sevk

“Ülkemizde nükleer santral olmadığı halde 1998 yılında INES ölçeğine göre 3. Seviye (ciddi olay) olarak nitelenen İkitelli Olayı meydana gelmiş ve nükleer kaza tarihinde yer almıştır”

edilecekse bunun nasıl ve hangi güvenlik önlemleri ile yapılacağı hiç yer almamıştır. Bir nükleer santral yapımı için yapılan bir anlaşmada yakıt, atık yönetimi ve sökülme konularının bu şekilde açık bırakılmış olması kabul edilemez.”

Nükleer santral savunucularının nükleer santrallerin güvenli olduğunu belirtmelerine rağmen nükleer santral kazaları ile dünyanın ciddi risk altında bulunduğu işaret edilen raporun sonuç bölümünde ise, nükleer santrallerde arızanın teknik ve/veya idari bir risk olduğu ve arttırılacak güvenlik tedbirlerinin bu riski yok etmeyeceği ancak olasılığı azaltabileceği vurgulanarak şu görüşler aktarılıyor:

“Yeni nesil reaktörlerin nükleer enerjiden elektrik üretimini giderek daha güvenli kılmakta olduğu belirtilse de, yeni teknoloji ve prosedürler kaza riskini ortadan kaldırmamaktadır. Yeni nesil teknolojinin kullanımı ve güvenlik tedbirlerinin geliştirilmesi maliyeti arttırıcı unsur olmaktadır. Üstelik tüm güvenlik önlemlerine rağmen nükleer kazaların önüne geçilememektedir. Ülkemiz hızla nükleer santral pazarına çevrilmektedir. Dünya ülkelerinin nükleer programlarını gözden geçirdiği bu dönemde AKP hükümetinin nükleer sevdasının ardında yatan gerçekler bilinmemektedir. Ancak bu nükleer sevdadan nükleer çıkar çevreleri oldukça memnun görünmekte ve ülkemizdeki nükleer santral ihalelerini kapmak için yarışmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise, devletlerarası ikili anlaşmalar yoluyla nükleer santral kurma girişimlerinin Anayasa denetiminin dışında olmasıdır.”

EPDK verilerine dikkat çekilen raporun sonuç bölümünde, nükleer santraller hariç 59 bin 260 MW yapım aşamasında olan lisans almış üretim tesisi ve lisans alması uygun bulunmuş üretim tesisi bulunduğu belirtilerek, bugün için kararı verilmiş yatırımların gerçekleşmesi halinde Akkuyu Nükleer Santrali'ne gerek olmadığı kaydediliyor.

Türkiye'nin yüzde 74 seviyesinde enerjide dışa bağımlı olduğu, yıllık elektrik üretiminin yüzde 50'ye yakınının doğalgazdan karşılandığı anımsatılan sonuç bölümünde, nükleer santraller kurmakla enerjide dışa bağımlılığın daha da artacağı uyarısında bulunuluyor. Raporun sonuç bölümünde, şu ifadeler yer alıyor:

“Nükleer santralin yakıtı Türkiye'de yoktur. Akkuyu Nükleer Santrali için yakıt getirme ve santralin işletme sorumluluğu Rus şirketindedir. Bu anlaşma ile devlet büyük oranda döviz ile ödeme yükümlülüğüne girerek dışa bağımlılığı azaltmak bir yana daha çok arttırmıştır. 47,7 milyar kWh elektrik üretilebilecek yakıtın bedeli karşılığında Akkuyu Nükleer Santrali'nden 38,4 milyar kWh elektrik satın alınacaktır. Bu sonuç ile Akkuyu Nükleer Santrali'nin ithal yakıtta dışa bağımlılığı azalttığını söylemek olanaksızdır. Aksine enerjide dışa bağımlılığı 1,24 kat arttırmaktadır. Nükleer santrallerin yapılmasıyla elektrik daha da pahalı hale gelecektir. Rusya ile yapılan Anlaşma ile üretilen elektriğin birim kilowatsaat bedeli 12,35 cent üzerinden 15 yıl alım garantisi verilmiştir. Bu değer, Yenilenebilir Enerji Kanunu Ek cetvelinde yer hidrolik, rüzgâr, jeotermal enerji kilowatsaat bedellerinden yüksek, güneş enerjisiyle yaklaşık eşdeğer durumdadır. TETAŞ'ın 2012 Yılı Sektör Raporu'nda yer alan Enerji Alış-Satış miktarlarının Yıllara Göre Dağılımı Tablosu'ndan da daha açıkça görüleceği üzere, nükleer enerji için 12,35 sent üzerindeki fiyat, Türkiye için Orta-

lama Tarife'nin üzerindedir. Bu da, elektrik sektörünün piyasalaştırılması sonrasında artan elektrik fiyatlarının, nükleer enerji santrallerinin devreye alınmasıyla daha da artacağı anlamına gelmektedir.”

Nükleer güç tesislerine birçok maliyet arttırıcı unsur üzerinde belirsizliğin sürdüğü kaydedilen raporda, karbon vergisi türü imtiyazlar verilse dahi kömür ve doğalgazdan daha pahalıya elektrik üretileceği belirtildi. Raporun sonucunda, nükleer enerjiyi canlandırmak amacıyla girişilen sonuçsuz çabaya vakfedilen kaynakların bir kısmı enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları seçeneklerine yönlendirilirse, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları ile nükleer enerji arasındaki farkın muhtemelen daha da artacağına altı çizildi. Sonuç bölümünde, son olarak şu uyarı yapıldı:

“Nükleer santrallerin çevreye olumsuz etkisi, yaşanan kazalar sonrasında insan ve doğa yaşamına olan ve uzun yıllar süren olumsuz etkileri, yine etkisi yüzyıllar sürecektir atık sorunları, dünya barışını olumsuz etkilemesi gibi 'toplumsal maliyeti' oldukça yüksek sonuçları vardır.” ■

Yeni nesil reaktörlerin nükleer enerjiden elektrik üretimini giderek daha güvenli kılmakta olduğu belirtilse de, yeni teknoloji ve prosedürler kaza riskini ortadan kaldırmamaktadır. Yeni nesil teknolojinin kullanımı ve güvenlik tedbirlerinin geliştirilmesi maliyeti arttırıcı unsur olmaktadır. Üstelik tüm güvenlik önlemlerine rağmen nükleer kazaların önüne geçilememektedir. Ülkemiz hızla nükleer santral pazarına çevrilmektedir.